

Šefčovič: Záruka pre mladých

Andrej Matišák
Bratislava

Najlepšie pracovné miesta ú tie, ktoré si mladí ľudia vysúvia,“ tvrdí podpredseda Európskej komisie Maroš Šefčovič. „Najdôležitejšie však ude to, ako sa podarí nartovať hospodársky rast. I bude udržateľný, do akej ľšky sa vyšplhá. Štatistika ám ukazuje, že tvorba udržateľných pracovných miest iostáva za rastom tak šesť mesiacov až jeden a pol roka. Záruka pre mladých nezamestnaných by mala vytvoriť odmenky na to, aby sa do troch mesiacov buď udržala zamestnaní, alebo došlo možnosť rekvifikácie, ebo si zvýšili kvalifikáciu,“ vedal Šefčovič pre Pravdu.

Po prvý raz je rozpočet Európskej únie nižší oproti edchádzajúcemu. Na

druhej strane nástroje kohéznej politiky zostali zachované, Slovensko získa viac financií z fondov. Ako vníma rozpočet Európska komisia?

Po schválení rozpočtu Európskym parlamentom zvládol veľký pocit úľavy a optimizmu. Bol som práve na zasadnutí s ministrami na Rade pre všeobecné záležitosti. Tí viedli najklúčovejšie rokovania, pripravovali stretnutia lídrov. Ked' som oznámil partnerom, že EP schválil rozpočet na sedem rokov aj na rok 2014, zaznel potlesk v sále. Viedli k tomu mimoriadne zložité rokovania. Vyvolala ich najmä kríza, konsolidačné tlaky. Áno, prvý raz je však rozpočet nižší.

Co to znamená?

Európska komisia sa snažila využiť všetky iné možnos-

ti, ako zachovať takpovediac operačnú silu rozpočtu. Bol veľký tlak na to, aby sme nezačínali s dlhmi, aby pri čerpaní peňazí zavrádila väčšia flexibilita. Zároveň však musíme lepšie plánovať. Ked' sa splnia tieto podmienky, tak by sme mohli dosiahnuť aj s nižším rozpočtom porovnatelné výsledky ako v minulosti. Slovensko získalo väčší objem peňazí. Teraz je veľmi dôležité, aby rozpočet prinesol preň aj vyššiu pridanú hodnotu.

Tu je asi najdôležitejšie práve plánovanie.

Je to proces, ktorým sa zoberá celá komisia. Ide o výpracovanie akýchsi manuálov, aby pri čerpaní peňazí nedochádzalo k stratám. Podobne sa zameriavame na všetky programy, ktoré EK spravuje. Majú sa čerpať na čas. Kedže je rozpočet nižší,

nesmie dôjsť k tomu, že ho nedokážeme čerpať.

Je na to Slovensko pripravené? V minulosti sme malí problémy s čerpaním peňazí.

Vidím viacero pozitívnych momentov. Určite je to aj preto, že vláda má už skúsenosť z čerpania peňazí z rozpočtu zo súčasného finančného obdobia. Potvrzuje to i fakt, že sa veľmi intenzívne pracuje na partnerskej dohode. Je tu veľká snaha mať iba polovicu operačných programov. Len šesť, nie jedenásť.

Umožní to väčšiu flexibilitu pri čerpaní peňazí, najmä v zlomových momentoch. Je to vtedy, ked' sa blížime ku koncu finančného obdobia a hľadáme možnosti, ako presunúť nejaké prostriedky. Slovensko bolo jedným z prvých členských štátov, ktoré zaslali návrh partnerskej

dohody. Urobilo to ešte pred letnou prestávkou. Vytvára to časový priestor na dobrú pripravu. Slovensko tiež bolo len jednou zo šiestich krajín, ktoré predložili schému, ako vytvoriť záruku pre mladých s cieľom riešiť ich nezamestnanosť. Ide o nastavenie čerpania zdrojov, ktoré ju majú podporovať. Bol som veľmi rád, že sa k spolupráci so slovenským ministerstvom sociálnych vecí pozitívne vyjadril László Andor, eurokomisár zodpovedný za zamestnanosť a sociálne veci.

Nezamestnanosť mladých je veľký európsky problém, ale Slovensko celkovo dlhodobo bojuje s vysokou nezamestnanosťou. Ako prepojiť riešenie týchto dvoch záležitostí? Deje sa to?

Samozrejme, všetky programy týkajúce sa zamestnanos-

Bez práce je prvá pomoc

trhu práce. V novembri som odovzdával ceny mladým slovenským inovátorom najmä z oblasti informačných technológií. Sám som bol prekvapený, ako tento sektor rastie, kolko ľudí zamestnáva, ako sa podieľa na HDP. Už teraz vieme, že roku 2015 bude v EÚ takmer milión volných pracovných miest, ktoré nevieme obsadiť odborníkmi z Európy. Napriek tomu školský systém vo väčšine krajín únie, a tiež na Slovensku, nereakuje dostatočne na požiadavky trhu. Potom máme pomere veľa nezamestnaných mladých ľudí. Absolvovali humanitné odbory a náročne sa musia rekvalifikovať a hľadať si prácu. Záruka pre mladých nezamestnaných by mala vytvoriť podmienky na to, aby sa do štyroch mesiacov budť udržateľne zamestnali, alebo dostali možnosť rekvalifikácie, alebo si zvýšili kvalifikáciu. Je to akási prvá pomoc. Väčšinou to býva tak, že nájst si prvé zamestnanie je najťažšie.

Čomu ešte čeli Slovensko v súvislosti s bojom proti nezamestnanosti?

Problémom strednej a východnej Európy je aj veľmi nízka popularita celoživotného vzdelávania. Napríklad v severských krajinách je to súčasť životného cyklu. Ľudia tam akceptovali, že menia svoje kariéry aj niekol'kokrát. Uspôsobenie sú na to úrady práce, vzdelávacie inštitúcie. Nové členské krajiny sú v tomto len na začiatku. Na Slovensku ešte do vývoja nezamestnanosti vstupujú aj marginalizované komunity. V tomto prípade je to však tiež širší problém, ktorý sa nedá spájať len s ekonomickým cyklom.

Nemali by komisia a členské štaty klásiť väčší dôraz na to, aby mladí ľudia mali vyšší záujem vytvárať pracovné miesta? To znamená podnikať. Keď ste mladí, možno ste viac ochotní ísť do rizika.

Určite áno. Najlepšie udržateľné pracovné miesta sú tie, ktoré si mladí ľudia vytvoria založením firmy, biznisu. Bude to potrebné aj viac zapojiť do učebných osnov na stredných a vysokých ško-

„Slovensko tiež bolo len jednou zo šiestich krajín, ktoré predložili schému, ako vytvoriť záruku pre mladých s cieľom riešiť ich nezamestnanosť.“

lách. Je veľmi veľa programov, ktoré pomáhajú mladým podnikateľom, ktorí začínajú. Predchádzajúce prieskumy však ukazujú, že Slovensko patrí ku krajinám, kde je najmenší záujem či odvaha ľudí ísť smerom k tomu, že si založia vlastnú firmu. Viac ako 80 percent skôr očakáva, že budú zamestnančami. Hovoríme to aj preto, že rád vidíme, že sa tu už tvorí aj mikroprostredie start-upov v prostredí informatiky. Teda v odvetví, ktoré vytvára najvyššiu pridanú hodnotu, o ktoré je záujem. Keď porovnáme učebné osnovy na Slovensku a v zahraničí, najmä v USA, tak dôraz na praktické veci, ako je riešenie administratívnych úkonov až po vytvorenie biznis plánu, nie je v našich taký prítomný.

Ako však prispôsobiť školstvo potrebám trhu, ktorý sa mení, aby sme nastavili na nesprávne trendy?

Ideálna kombinácia by bola zmena učebných osnov, s lepšou rekvalifikáciou a možnosťami pre mladých, aby si vyskúšali, ako taká firma funguje, akú pomoc môžu dostať, ako komunikovať s bankami.

Bude teda komisia požadovať, aby sa to objavilo v plánoch členských krajín?

Zameriame sa na to. Na druhej strane majú členské štaty konkrétné skúsenosti s tým, čo môže fungovať a čo zaberá. Videli sme to aj minulý rok, že niektoré programy boli úspešnejšie ako iné. Komisia však bude zdôrazňovať,

že najlepšie pracovné miesta sú tie, ktoré si mladí ľudia vytvoria sami, keď si založia firmu. Je však veľký rozdiel medzi pohľadom v Európe a v Amerike. V USA chce mať každý svoj biznis. V Európe chce každý dobré miesto.

Na jednej strane sa v Európe hovorí veľa o oživení priemyselnej politiky, na druhej strane ste spomenuli start-upy. Dajú sa tieto dva pohľady spojiť? Do budúcnosti to dokonca bude nevyhnutné. Jednou z lekcii z finančnej krízy je aj to, že krajiny so solídnom priemyselnou základňou sa cez krízu dostali ľahšie. Tažšie to bolo pre tie štáty, ktoré akceptovali tézu, o ktorej nás presvedčali aj držitelia Nobelových cien za ekonomiku. Že finančné služby budú nezvártiteľne dominovať svetovej ekonomike, že by sme ich nemali príliš regulovať. Lenže aj táto politika spôsobila to, že mnogé z finančných operácií boli založené na tom, že jediná pridaná hodnota sa tvorila takpovediac v počítačoch. Je evidentné, že tradičnou európskou silou bol veľmi solídný, konkurenčioschopný priemysel. Slovensko je podľa štatistik jednou z najpriemyselnejších či dokonca najpriemyselnejšou krajinou únie. Asi štvrtina HDP sa tvorí v tejto oblasti.

V Európe sa toto číslo polybuje okolo 15 percent. Ciel, ktorý presadzuje aj podpredseda komisie Antonio Tajani, je reindustrializácia. Aby sme sa dostali aspoň k tomu, že 20 percent európskeho HDP bude pochádzať z priemyslu.

Je to možné?

Prvou podmienkou je, ako nastaviť energetickú politiku v Európe. Nás priemysel nemôže byť konkurenčioschopný s americkým či čínskym, keď máme drahšie úvodné vstupy. Musíme hľadať spôsoby, ako lepšie využívať energie, ako vytvárať produkty s vyššou pridanou hodnotou. Kde sa ocení vložené know-how. Vyžaduje sa to však aj adekvátnu vzdelenú pracovnú silu. Preto aj systém učňovských škôl, ktoré sú úzko prepojené s regionálnymi fabrikami, je niečo, čo by sme mali vzkriesiť. Slovensko by sa nemalo fatalisticky dívať na to, že priemysel tu je, ale raz odíde. Stavajme na úspechu veľkých priemyselných firm.

Ako si to predstavujete?

Riešme, ako by sme mohli získať vývojové centrá. Ako využiť nás potenciál pri získavaní vedecko-technických grantov. Aby sme ku skladaniu výrobkov dokázali pridať aj slovenské know-how. Nech aj kľúčoví investori vidia, že vývoj na Slovensku dokáže priniesť niečo, čo urobí ich výrobky ešte viac konkurenčioschopnými. A tu cítim veľkú možnosť na prepojenie na najmodernejšie odvetvia, teda vývoj aplikácií. Ukazuje sa, že mnohí mladí ľudia na Slovensku na to majú talent. Tieto aplikácie sú univerzálné použiteľné. Teda využiť priemyselnú základňu, praktické skúsenosti na to, aby sme získali aj viac prostriedkov do vedy a výskumu. Aby si partneri zo zahraničia mohli povedať, že ked' vyrábame najviac áut na svete na obyvateľa, asi to vieme. Teda určite máme veľmi kvalitných inžinierov, pracovnú silu. Bolo by teda rozumné byť s nami v rôznych projektoch. Je to, samozrejme, jeden z príkladov, keď to, čo je, sa dá využiť ako základňa, aby sme išli do najmodernejších oblastí.

Môže v tom pomôcť Európska únia?

Využíme všetky prostriedky, ktoré sa ponúkajú. Slovenský rozpočet je napäť. Sú tu však možnosti ako Erasmus plus, Horizont 2020, rôzne schémy na podporu malých a stredných podnikateľov. Sú k dispozícii, ale neraz o nich ani nevieme alebo ich vnímame ako komplikované. Je tu veľká snaha ich zjednodušiť. Myslím si, že aj zo strany komisie, aj slovenskej vlády je potrebné urobiť maximum pre to, aby sme skvalitnili poradenstvo. Keď máte malú či strednú firmu a zaujímate sa o európsky projekt, aby ste vedeli, ako to urobiť, na koho sa obrátiť. V krajinách, kde sa poradenstvo skvalitnilo, sa ukázalo, že európske prostriedky sa využívajú viac.